

PRÁVNÍ PRAXE

Flexibilní formy zaměstnání v České republice

Flexibilní formy zaměstnání v České republice

prof. JUDr. Petr Hůrka, Ph.D.

JUDr. Jana Komendová, Ph.D.

JUDr. Michal Smejkal, Ph.D.

Mgr. Vojtěch Kadlubiec, Ph.D.

Hůrka, P., Komendová, J., Smejkal, M., Kadlubiec, V. Flexibilní formy
zaměstnání v České republice. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2025, s. 198

Bibliografické informace Národní knihovny České republiky. Národní
knihovna České republiky uvádí tuto publikaci v České národní bibliogra-
fii. Podrobné bibliografické údaje jsou k dispozici na internetu na adrese
<https://www.nkp.cz/>.

Vydalo Nakladatelství C. H. Beck v Praze v roce 2025
Jungmannova 750/34, 110 00 Praha, Nové Město, beck@beck.cz
Odpovědná redaktorka Mgr. Ladislava Janková
Vydání první
Sazba: CADIS
Tisk: Marten, s.r.o.

© Nakladatelství C. H. Beck, 2025

ISBN 978-80-7400-977-8

O autorech

Prof. JUDr. Petr Hůrka, Ph.D. Lektor, konzultant na pracovněprávní vztahy, právo lidského kapitálu a HR, profesor pracovního práva a práva sociálního zabezpečení na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a na CEVRO Univerzitě v Praze. Je členem Legislativní rady vlády, vědecké rady Právnické fakulty Masarykovy Univerzity a členem redakční rady mnoha českých i mezinárodních odborných právnických časopisů. Působí jako zprostředkovatel a rozhodce v kolektivních pracovněprávních sporech. Publikoval dosud více než 100 odborných statí a publikací v národních i mezinárodních právnických titulech. Pravidelně se účastní odborných konferencí a diskuzních pořadů věnovaných personálním vztahům. Dříve působil jako náměstek pro legislativu Ministerstva práce a sociálních věcí, kde řídil práce na klíčových novelizacích pracovněprávních předpisů a dále jako náměstek pro státní službu na Ministerstvu vnitra. Bylo mu uděleno ocenění Právník roku 2018 za Pracovní právo.

JUDr. Jana Komendová, Ph.D. působí na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně jako odborná asistentka oddělení sociálního práva v rámci katedry finančního práva a národního hospodářství. Dlouhodobě se věnuje pracovnímu právu a právu sociálního zabezpečení v české i evropské perspektivě. Zaměřuje se rovněž na problematiku flexibilních pracovněprávních vztahů.

JUDr. Michal Smejkal, Ph.D. působí na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně jako odborný asistent a vedoucí oddělení sociálního práva v rámci katedry finančního práva a národního hospodářství. Dlouhodobě se věnuje pracovnímu právu, právu sociálního zabezpečení a služebního právu. Zabývá se také o pracovněprávní vztahy v oblasti regionálního a vysokého školství.

Mgr. Vojtěch Kadlubiec, Ph.D. je odborným asistentem na Právnické fakultě Masarykovy univerzity, kde se věnuje pedagogické a vědecké činnosti v oborech pracovního práva a práva sociálního zabezpečení. V roce 2019 na téže fakultě úspěšně složil doktorskou zkoušku a obhájil disertační práci na téma Zdravotní nezpůsobilost zaměstnance k výkonu práce a právní povaha lékařských posudků. Působí také jako právní expert v advokátní kanceláři. Je autorem či spoluautorem řady vědeckých monografií a článků publikovaných v České republice a v Polsku. Je rovněž členem kolektivu autorů komentáře k zákoníku práce a členem České společnosti pro pracovní právo a právo sociálního zabezpečení.

Jednotlivé kapitoly zpracovali

prof. JUDr. Petr Hůrka, Ph.D. kapitola 1., 2. (společně s M. Smejkallem), 8.

JUDr. Jana Komendová, Ph.D. kapitola 3., 9.

JUDr. Michal Smejkal, Ph.D. kapitola 2. (společně s P. Hůrkou), 6., 7.

Mgr. Vojtěch Kadlubiec, Ph.D. kapitola 4., 5.

Předmluva

První vydání publikace se zabývá flexibilními, neboli pružnými a efektivními formami zaměstnávání osob. Jedná se o nové aktuální trendy v zaměstnávání osob, které prošly dynamickým legislativním vývojem. Publikace se věnuje jednotlivým flexibilním formám jako jsou práce na dálku, sdílené pracovní místo, dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, dočasné přidělení, agenturní zaměstnávání a úpravy v oblasti pracovního úvazku a pracovní doby, samorozvrhování pracovní doby zaměstnancem nevyjímaje. Snahou je poskytnout obsáhlý výklad jednotlivých institutů a přitom držet jednotnou strukturu popisu témat s uvedením právní úpravy, základních práv a povinností, stejně jako pozitiv a negativ pro zaměstnavatele i zaměstnance.

Autorský kolektiv je složený z odborníků z akademické sféry s přesahem do legislativy a soukromého konzultačního a poradenského sektoru.

Publikace je určena zejména právníkům a personalistům, kteří se zaměřují na právo pracovní, zaměstnavatelům, studentům, ale i širší odborné veřejnosti věnující se zaměstnávání osob. Text odpovídá právnímu stavu ke dni 1. lednu 2025.

Praha, únor 2025

Petr Hůrka
za autorský kolektiv

Obsah

O autorech	V
Jednotlivé kapitoly zpracovali	VII
Předmluva	IX
Seznam použitých zkratk	XVII

Kapitola 1. Pojetí flexibilních forem zaměstnání (práce) .....

1. Charakteristika	1
1.1 Flexicurita	2
1.2 Flexibilita	2
2. Právní úprava	3
3. Projevy flexibility	4
3.1 Autonomie vůle a smluvní volnost	4
3.2 Odchylování se od zákona	5
4. Sekurita, ochrana zaměstnance a stabilita zaměstnání	7
4.1 Zákonný zákaz nebo příkaz	8
4.2 Souhlas zaměstnance	8
4.3 Součinnost zástupců zaměstnanců	8
4.4 Kontrolní činnost	9
4.5 Soudní ochrana	9
4.6 Vnější sekurita	10
5. Flexibilní formy zaměstnání v českém pracovním právu	11

Kapitola 2. Flexibilní uspořádání pracovní doby .....

1. Charakteristika	14
2. Právní úprava	15
3. Rozvržení pracovní doby	16
4. Pružná pracovní doba	19
4.1 Charakteristika pružného rozvržení pracovní doby	19
4.2 Zavedení pružné pracovní doby	20
4.3 Úseky základní a volitelné pracovní doby	21
4.4 Případy, kdy se pružné rozvržení pracovní doby neuplatní	23
4.5 Překážky v práci při pružném rozvržení pracovní doby	25
4.6 Práce přesčas při pružném rozvržení pracovní doby	26
5. Konto pracovní doby	27
5.1 Charakteristika konta pracovní doby	27
5.2 Zavedení a pravidla konta pracovní doby	27
5.3 Práce přesčas při kontu pracovní doby	29
5.4 Odměňování při kontu pracovní doby	30
6. Samorozvrhování pracovní doby zaměstnancem	30
6.1 Dohoda o samorozvrhování pracovní doby	31
6.2 Specifika při samorozvrhování pracovní doby	31
6.3 Práce přesčas a překážky v práci u samorozvrhování pracovní doby	33
6.4 Dovolená u samorozvrhování pracovní doby	34

Kapitola 3. Pracovní poměr na dobu určitou, pracovní poměr s kratší pracovní dobou	36
I. Pracovní poměr na dobu určitou.....	36
1. Specifika pracovního poměru na dobu určitou oproti pracovnímu poměru na dobu neurčitou.....	37
1.1 Skončení pracovního poměru uplynutím sjednané doby bez ohledu na existenci ochranné doby	38
1.2 Snížená ochrana v oblasti odstupného	39
1.3 Nerovné zacházení se zaměstnanci v pracovním poměru na dobu určitou	40
1.4 Možné nepříznivé důsledky pracovního poměru na dobu určitou pro zaměstnavatele.....	41
2. Úprava pracovního poměru na dobu určitou v právním řádu EU.....	42
3. Pracovní poměr na dobu určitou v právním řádu ČR	43
3.1 Úprava v zákoníku práce.....	43
3.1.1 Pracovní poměr na dobu určitou jako projev smluvní svobody v pracovním právu	43
3.1.2 Způsoby sjednání doby trvání pracovního poměru na dobu určitou.....	44
3.1.3 Omezení doby trvání a počtu opakování pracovních poměrů na dobu určitou mezi stejným zaměstnancem a stejným zaměstnavatelem	45
3.1.4 Výjimky z omezení celkové doby trvání pracovního poměru a počtu jeho opakování.....	46
a) Sjednání pracovního poměru na dobu určitou podle zvláštního předpisu	46
b) Vážné provozní důvody na straně zaměstnavatele nebo důvody spočívající ve zvláštní povaze práce	47
c) Sjednání pracovního poměru na dobu určitou s agenturou práce za účelem dočasného přidělení k výkonu práce u uživatele.....	48
3.1.5 Změna pracovního poměru sjednaného na dobu určitou v pracovní poměr na dobu neurčitou	48
a) Nesplnění podmínek pro sjednání pracovního poměru na dobu určitou	48
b) Pokračování ve výkonu práce po uplynutí sjednané doby	50
3.2 Pracovní poměr na dobu určitou podle zvláštních právních předpisů	51
3.2.1 Pedagogičtí pracovníci	52
3.2.2 Úředníci územních samosprávných celků.....	53
3.2.3 Justiční kandidáti	53
3.2.4 Právní čekatelé.....	54
3.2.5 Asistenti soudců Ústavního soudu	54

II. Pracovní poměr s kratší pracovní dobou.....	54
4. Skupiny zaměstnanců, které nejčastěji využívají pracovní poměr s kratší pracovní dobou	56
5. Právní úprava pracovního poměru s kratší pracovní dobou	56
5.1 Unijní právo.....	56
5.2 Česká vnitrostátní úprava.....	58
5.2.1 Úprava kratší pracovní doby dle zákoníku práce ...	59
a) Pojem pracovní poměr s kratší pracovní dobou.....	59
b) Kratší pracovní doba – smluvní úprava	59
c) Kratší pracovní doba jako zvláštní pracovní podmínka zaměstnankyň a zaměstnanců pečujících o děti nebo o jiné osoby	59
d) Vážné provozní důvody opravňující zaměstnavatele zamítnout žádost zaměstnance požívajícího zvýšené ochrany o kratší pracovní dobu.....	60
e) Obnovení nebo částečné obnovení původního rozsahu práce	62
f) Kratší pracovní doba jako přiměřená úprava pracovních podmínek pro zaměstnance se zdravotním postižením.....	62
g) Práce přesčas u zaměstnanců s kratší pracovní dobou	64
Kapitola 4. Práce na dálku	65
1. Charakteristika institutu a jeho pojmové vymezení.....	66
2. Právní úprava práce na dálku	67
2.1 Rámcová dohoda o práci na dálku v EU a dohoda ke koordinaci systémů sociálního zabezpečení v EU	68
3. Aktivace práce na dálku.....	69
3.1 Práce na dálku na základě dohody	69
3.2 Speciální úprava pro pedagogické a akademické pracovníky	70
3.3 Jednostranné nařízení práce na dálku zaměstnavatelem ...	70
3.3.1 Podmínky nařízení práce na dálku.....	71
3.3.2 Nutná součinnost zaměstnance při nařizování práce na dálku	71
3.4 Žádost specifických skupin zaměstnanců o výkon práce na dálku	72
4. Ukončení závazku z dohody o práci na dálku.....	73
4.1 Výpověď závazku z dohody o práci na dálku a jeho nevypověditelnost.....	73
4.2 Přestupky na poli ukončování a nařizování práce na dálku.....	74
5. Úprava podmínek výkonu práce na dálku v dohodě a jiných dokumentech.....	74
5.1 Kombinace úpravy podmínek výkonu práce na dálku v různých dokumentech.....	75

Obsah

5.2	Limity nastavení podmínek výkonu práce na dálku	75
5.3	Vhodný obsah dohody o výkonu práce na dálku	76
5.4	Hromadné pokyny k práci na dálku	77
6.	Možné režimy práce na dálku	77
6.1	Práce na dálku s pracovní dobou rozvrhovanou zaměstnancem	79
6.1.1	Výjimky a odchylky z aplikace obecné právní úpravy	79
6.1.2	Rozsah vykonávané práce, pracovní doba a práce přesčas	80
6.1.3	Překážky v práci	81
6.2	Pracovní doba rozvrhovaná zaměstnavatelem	82
6.3	Kombinovaný režim rozvrhování práce	83
7.	Vybrané aspekty práce na dálku	83
7.1	Evidence pracovní doby při práci na dálku	83
7.2	Místo výkonu práce v rámci práce na dálku	84
7.3	Náhrada nákladů spojených s výkonem práce na dálku	85
7.3.1	Náhrada nákladů v prokázané výši	85
7.3.2	Náhrada nákladů formou paušální částky	86
7.3.3	Vyloučení náhrady nákladů	87
7.3.4	Možné formy řešení náhrady nákladů	87
7.3.5	Zvláštní úprava hrazení nákladů u pedagogických a akademických pracovníků	88
7.3.6	Náklady spojené s prací na dálku vs. náklady spojené s opotřebením vlastního náradí atd.	88
7.3.7	Daň z příjmů a odvody na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	89
7.4	Cestovní náhrady u práce na dálku	89
7.5	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	89
7.5.1	Seznámení zaměstnance s pravidly na poli BOZP	90
7.5.2	Pracovní úrazy při práci na dálku	91
Kapitola 5.	Sdílené pracovní místo	92
1.	Charakteristika institutu a právní úprava	92
2.	Zavádění sdíleného pracovního místa	93
3.	Pracovní doba na sdílené pozici	94
3.1	Rozvrhování pracovní doby zaměstnanci	95
3.2	Další požadavky na poli pracovní doby	96
4.	Další vhodný obsah dohody o zařazení na sdílené pracovní místo	96
5.	Zastupování zaměstnanců na sdílené pozici	97
6.	Ukončení režimu sdíleného pracovního místa	98
Kapitola 6.	Dočasné přidělení	99
1.	Charakteristika dočasného přidělení	99
2.	Smysl a účel	101
3.	Právní úprava	102
4.	Dohoda o dočasném přidělení	102

5. Dohoda o podmínkách dočasného přidělení mezi zaměstnavateli	103
6. Právo na cestovní náhrady	104
7. Pokyny	105
8. Rozsah a doba dočasného přidělení a skončení dočasného přidělení	107
9. Povinnost k náhradě škody dočasně přiděleným zaměstnancem.....	108
10. Pracovní podmínky dočasně přiděleného zaměstnance (rovné zacházení)	109
11. Přestupky	110
12. Vyslání zaměstnanců k poskytování služeb na území jiného členského státu Evropské unie	110
Kapitola 7. Agenturní zaměstnávání.....	115
1. Charakteristika agenturního zaměstnávání	115
2. Smysl a účel agenturního zaměstnávání	117
3. Právní úprava.....	117
3.1 Agenturní zaměstnávání v právu Evropské unie	118
4. Omezení agenturního zaměstnávání.....	120
4.1 „Double posting“	121
5. Subjekty	122
6. Dohoda mezi agenturou práce a uživatelem	123
7. Přidělení agenturního zaměstnance k uživateli.....	125
7.1 Dočasnost	126
7.2 Pracovní a mzdové podmínky agenturních zaměstnanců.....	128
7.3 Skončení dočasného přidělení.....	130
8. Veřejnoprávní aspekty.....	131
8.1 Podmínky pro výkon činnosti agentury práce.....	131
8.2 Podmínky pro vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání	131
8.2.1 Bezúhonnost	132
8.2.2 Bezdlužnost.....	133
8.2.3 Odborná způsobilost.....	133
8.2.4 Souhlasné závazné stanovisko Ministerstva vnitra	134
8.2.5 Kauce	134
8.2.6 Povinné pojištění.....	135
8.3 Žádost o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání	135
8.4 Povolení ke zprostředkování zaměstnání	136
8.4.1 Evidence agentur práce, kterým bylo vydáno povolení	138
8.4.2 Zánik povolení ke zprostředkování zaměstnání	138
a) Zánik povolení ex lege	138
b) Zánik povolení rozhodnutím Ministerstva práce a sociálních věcí	139
8.5 Přestupky a sankce	141

Kapitola 8. Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr ..	142
1. Charakteristika	142
2. Právní úprava	144
3. Rozsah pracovní doby	147
4. Vznik a změna dohod	148
5. Skončení	149
6. Pracovní doba	152
6.1 Souběh více pracovněprávních vztahů (zaměstnání)	153
6.2 Evidence pracovní doby	153
7. Překážky v práci	155
8. Dovolená	155
8.1 Čerpání dovolené	157
9. Odměňování a benefity	159
 Kapitola 9. Důsledky flexibilních forem práce v sociálním zabezpečení	 163
1. Pracovní poměr na dobu určitou	163
2. Zaměstnanci vykonávající práci mimo pracoviště zaměstnavatele	164
3. Agenturní zaměstnávání	166
4. Dočasné přidělení k výkonu práce k jinému zaměstnavateli	168
5. Kratší pracovní doba	169
5.1 Podpora pracovního poměru s kratší pracovní dobou v oblasti pojistného na sociální zabezpečení	170
6. Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr	171
6.1 Dohoda o provedení práce	172
6.2 Dohoda o pracovní činnosti	174
6.3 Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr a nárok na ošetřovné	174
 Použitá literatura a judikatura	 177

Kapitola 3.

Pracovní poměr na dobu určitou, pracovní poměr s kratší pracovní dobou

I. PRACOVNÍ POMĚR NA DOBU URČITOU

Mezi smluvními stranami může být písemně sjednána doba trvání pracovního poměru. V takovémto případě končí pracovní poměr uplynutím sjednané doby, aniž by zaměstnanec či zaměstnavatel museli činit právní jednání vedoucí k rozvázání pracovního poměru.

ZAMĚSTNAVATEL	ZAMĚSTNANEC
+	+
– snížené náklady v případě skončení pracovního poměru uplynutím sjednané doby – skončení pracovního poměru i přes existenci ochranné doby – není nutné uvádět důvody v případě neprodloužení pracovního poměru – možnost řešit dočasnou poptávku po pracovní síle – řešení zástupu za dočasnou pracovní neschopnost, výkon veřejné funkce, mateřskou dovolenou, rodičovskou dovolenou	– možná účast na atraktivních pracovních projektech – možné získání pracovních zkušeností bez trvalého závazku vůči zaměstnavateli
–	–
– nižší loajalita zaměstnance – vyšší fluktuace pracovní síly – nejistota zajištění pracovní síly po uplynutí sjednané doby – možné zhoršení vztahů mezi zaměstnanci, větší rivalita v kolektivu	– nejistota zaměstnání – nulová ochrana při skončení pracovního poměru – absence práva na odstupné při skončení pracovního poměru uplynutím sjednané doby – skončení pracovního poměru i v průběhu dočasné pracovní neschopnosti, čerpání mateřské dovolené či rodičovské dovolené – ztížený přístup k možnostem dalšího vzdělávání u zaměstnavatele – ztížená možnost kariérního postupu – ztížený přístup k zaměstnaneckým benefitům

Další z flexibilních forem zaměstnání představuje pracovní poměr na dobu určitou. Tato forma výkonu závislé práce má své nezastupitelné místo v případech, kdy zaměstnavatel potřebuje zaměstnance pouze po časově omezenou dobu ohraničenou konkrétním časovým úsekem nebo potřebou výkonu konkrétních prací či činností. Důvod regulace pracovního poměru na dobu určitou spočívá především ve snaze zákonodárce předcházet zneužívání pracovních poměrů na dobu určitou v podobě řetězení v případech, kdy pro jejich opakované uzavírání mezi stejným zaměstnancem a stejným zaměstnavatelem není dán věcný důvod. V mnoha případech dochází k uzavírání pracovních poměrů na dobu určitou za účelem obcházení ochrany zaměstnance při skončení pracovního poměru zejména, pokud jde o odstupné a ochranu některých skupin zaměstnanců před rozvázáním pracovního poměru. Někdy bývá pracovní poměr na dobu určitou a jeho (ne)prodlužování zaměstnavatelem využíváno jako doplněk ke zkušební době zaměstnance, což může v případě opakovaného sjednávání pracovního poměru na dobu určitou vést ke značné nejistotě obou smluvních stran ohledně stability pracovního poměru.

O významu regulace pracovního poměru na dobu určitou svědčí poměrně časté změny právní úpravy v této oblasti, které odrážejí rozdílný přístup zákonodárce ohledně vhodnosti či nevhodnosti zasahovat do smluvní volnosti stran pracovního poměru. Právní úprava se v minulosti pohybovala od omezování možnosti ukončení pracovního poměru na dobu určitou před uplynutím sjednané doby, přes zákaz sjednávání pracovního poměru na dobu určitou s některými skupinami zaměstnanců (mladistvými, absolventy škol po dobu dvou let od ukončení studia či zaměstnanci se změněnou pracovní schopností), po současnou úpravu, která implementuje požadavky unijního práva na minimální úroveň ochrany zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou.⁵⁹ Přes výhody či nevýhody konkrétní podoby právní úpravy pracovního poměru na dobu určitou je třeba brát v potaz poměrně úzkou hranici mezi využíváním a zneužíváním pracovního poměru na dobu určitou. Je třeba brát v potaz rovněž důsledky výkonu práce v pracovním poměru na dobu určitou mimo oblast pracovního práva, které nicméně výrazným způsobem zasahují do životní úrovně zaměstnanců např. v oblasti přístupu k hypotékám na bydlení či dlouhodobým nájemním smlouvám. Úprava pracovního poměru na dobu určitou by měla vyvažovat zájmy zaměstnance a zaměstnavatele a reflektovat potřeby trhu práce.

1. Specifika pracovního poměru na dobu určitou oproti pracovnímu poměru na dobu neurčitou

Pracovní poměr na dobu určitou se od pracovního poměru na dobu neurčitou liší především výrazně sníženou ochranou zaměstnance v okamžiku skončení pracovního poměru. Dle § 48 odst. 2 ZPr končí pracovní poměr na dobu určitou uplynutím sjednané doby. Okamžik skončení pracovního poměru na dobu

⁵⁹ Bližší k historii právní úpravy pracovního poměru na dobu určitou srov. např. Komendová, J. Liberalizace pracovního práva a pracovní poměr na dobu určitou. In Galvas, M., Gregorová, Z., Horecký, J., Komendová, J., Stránský, J., Ženatý, D. Liberalizace pracovního práva a její nástroje v současném období. Brno: Masarykova universita, 2011, s. 87–99.

Pracovní poměr na dobu určitou

určitou je tedy vázán na právní událost, kterou je uplynutí času. Smluvní strany tohoto základního pracovněprávního vztahu nemusí před uplynutím doby, na kterou byl pracovní poměr sjednán, činit žádná právní jednání (např. dávat výpověď či uzavírat dohodu o rozvázání pracovního poměru). Pouze v případě, kdy byla doba trvání pracovního poměru na dobu určitou sjednána jako doba výkonu určitých prací (viz níže), ukládá zákoník práce zaměstnavateli povinnost upozornit zaměstnance na jejich skončení včas, zpravidla tři dny předem. Z dikce právní úpravy je nicméně zřejmé, že se jedná pouze o pořádkovou lhůtu, s jejímž nedodržením nespojuje platná právní úprava žádné následky. Ke skončení pracovního poměru na dobu určitou dojde v případě omezení doby trvání pracovního poměru prostřednictvím sjednaných prací i v případě, kdy zaměstnavatel zákonem uloženou povinnost oznámit zaměstnancům skončení těchto prací nesplní vůbec. Je třeba připomenout, že v případě jiného způsobu sjednání doby trvání pracovního poměru např. prostřednictvím data jeho skončení, doby dle měsíců či let nebo překážek v práci na straně jiného zaměstnance, kterého zaměstnanec v pracovním poměru na dobu určitou zastupoval, zákoník práce zaměstnavateli žádnou oznamovací povinnost ohledně data skončení pracovního poměru neukládá.

1.1 Skončení pracovního poměru uplynutím sjednané doby bez ohledu na existenci ochranné doby

Výrazně snížená míra ochrany zaměstnance v pracovním poměru na dobu určitou se projevuje zejména v situacích, kdy se zaměstnanec v okamžiku uplynutí sjednané doby trvání pracovního poměru nachází v některé ze zvláště zranitelných situací, např. u něj došlo ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti, zaměstnankyně je těhotná nebo čerpá mateřskou dovolenou, zaměstnankyně či zaměstnanec čerpají rodičovskou dovolenou nebo poskytují dlouhodobou péči jiné osobě v domácnosti. Uvedené situace, které společně s dalšími znemožňují zaměstnavateli rozvázat pracovní poměr výpovědí nebo mají vliv na uplynutí výpovědní doby či dokonce v případě těhotenství, mateřské dovolené, otcovské dovolené či rodičovské dovolené zakazují rozvázat pracovní poměr okamžitým zrušením ze strany zaměstnavatele, neposkytují zaměstnanci či zaměstnankyni žádnou ochranu v případě skončení pracovního poměru uplynutím sjednané doby.

Příklad

Dne 15. 9. 2022 došlo k uzavření pracovní smlouvy mezi Petrou Klímovou a společností Agro a.s., podle které Petra Klímová nastoupila od 1. 10. 2022 na pozici mzdová účetní. Pracovní poměr byl sjednán na dobu tří let od jeho vzniku. Na začátku roku 2024 oznámila Petra Klímová zaměstnavateli, že je těhotná a koncem června nastoupí na mateřskou dovolenou.

Pokud Petra Klímová po skončení mateřské dovolené požádá zaměstnavatele o rodičovskou dovolenou a bude tuto překážku v práci čerpat v okamžiku uplynutí sjednané doby trvání pracovního poměru tedy k 30. 9. 2025, dojde tímto dnem ke skončení pracovního poměru, bez ohledu na čerpání rodičovské dovolené, která je jednou z důležitých osobních překážek v práci na straně zaměstnance. V případě sjednání pracovního poměru na dobu určitou tak, že doba

jeho trvání uplyne během čerpání překážky v práci na straně zaměstnankyně, nezakládá právní úprava právo Petry Klímové na návrat do zaměstnání, ve kterém vykonávala práci před nástupem na mateřskou dovolenou.

Příklad

Dne 15. 11. 2014 byla mezi Petrem Králem a společností Treda group, a.s. uzavřena pracovní smlouva, podle které zaměstnanec od 1. 12. 2014 nastoupil na pozici řidič. Pracovní poměr byl sjednán na dobu tří let od jeho vzniku, přičemž byl v roce 2017 a v roce 2020 prodloužen vždy na dobu tří let. Dne 15. 9. 2023 utrpěl Petr Král při dopravní nehodě v době, kdy přepravoval zboží k zákazníkovi zaměstnavatele, úraz, v důsledku něhož byl uznán dočasně práce neschopným (předpokládána doba trvání dočasné pracovní neschopnosti je nejméně 6 měsíců).

Za předpokladu, že pracovní neschopnost trvá i v době uplynutí sjednané doby trvání pracovního poměru na dobu určitou, který byl v roce 2020 prodloužen na dobu tří let, tedy k 30. 11. 2023, dojde ke skončení pracovního poměru uplynutím sjednané doby. Uvedený důsledek nastane i v případě, kdy by úrazový děj naplnil znaky pracovního úrazu dle § 271k ZPr a zaměstnavatel by vznikla povinnost nahradit škodu a nemajetkovou újmu způsobenou pracovním úrazem.

1.2 Snížená ochrana v oblasti odstupného

Dalším projevem výrazně snížené míry ochrany zaměstnance, který vykonává práci v pracovním poměru na dobu určitou, ve srovnání se zaměstnanci v pracovním poměru na dobu neurčitou, je skutečnost, že zaměstnanci při skončení pracovního poměru uplynutím sjednané doby nevzniká právo na odstupné, a to ani za podmínky, že jsou jinak naplněny důvody pro rozvázání pracovního poměru, se kterými právní úprava právo na odstupné spojuje. Pokud například dochází ke skončení pracovního poměru na dobu určitou uplynutím sjednané doby ke stejnému datu, kdy končí pracovní poměr jiných zaměstnanců na základě výpovědi ze strany zaměstnavatele z důvodu rušení části zaměstnavatele dle § 52 písm. a) ZPr, nevzniká zaměstnanci, jehož pracovní poměr končí na základě objektivní právní skutečnosti, právo na odstupné, zatímco jinému zaměstnanci, který vykonává práci u stejného zaměstnavatele a jehož pracovní poměr byl rozvázán výpovědí z uvedeného důvodu, právo na odstupné vznikne.

Příklad

Ke dni 30. 6. dochází ke zrušení pobočky společnosti Finance group, s.r.o., ve které pracuje devět zaměstnanců v pracovním poměru na dobu neurčitou a Pavel Černý, který měl sjednán pracovní poměr za účelem zástupu zaměstnankyně Hany Králíčkové čerpající mateřskou a rodičovskou dovolenou. Ještě v závěru předchozího roku vedoucí pobočky s Pavlem Černým vyjednával o jeho budoucím pracovním uplatnění u zaměstnavatele po návratu zastupované zaměstnankyně do zaměstnání, dokonce mu nabízel pozici zástupce vedoucího pobočky, což vedlo Pavla Černého k odmítnutí pracovní nabídky u jiného zaměstnavatele. Dítě Hany Králíčkové dosáhlo věku tří let 21. 6. Dne 16. 4. byla všem zaměstnancům v pracovním poměru na dobu neurčitou pracujícím v uvedené pobočce doručena výpověď z důvodu rušení části zaměstnavatele tak, aby výpovědní doba začala běžet 1. 5. a skončila 30. 6.

Pracovní poměr na dobu určitou

V dané situaci vznikne zaměstnancům v pracovním poměru na dobu neurčitou, se kterými dojde k rozvázání pracovního poměru výpovědí z důvodu rušení části zaměstnavatele dle § 52 písm. a) ZPr právo na odstupné v minimální výši uvedené v § 67 odst. 1 dle délky trvání pracovního poměru. Uvedené platí i pro Hanu Králíčkovu, která v době rozvázání pracovního poměru čerpala rodičovskou dovolenou a která se vrátila do zaměstnání krátce před uplynutím výpovědní doby. Naproti tomu Pavlovi Černému, jehož pracovní poměr končí uplynutím sjednané doby v den návratu Hany Králíčkové do zaměstnání, právo na odstupné nevzniká.

Ještě výrazněji se může snížená úroveň ochrany zaměstnance v pracovním poměru na dobu určitou projevit v případě zaměstnance, který utrpěl pracovní úraz, u něhož byla zjištěna nemoc z povolání nebo který na pracovišti dosáhl nejvyšší přípustné expozice. Ani v takovémto případě nedochází při skončení pracovního poměru uplynutím sjednané doby ke vzniku práva zaměstnance na odstupné, byť by v důsledku pracovního úrazu či nemoci z povolání došlo k pozbytí zdravotní způsobilosti zaměstnance k výkonu dosavadní práce.

Příklad

Petr Král z příkladu uvedeného v předchozí podkapitole byl v důsledku pracovního úrazu (dopravní nehoda v době přepravy zboží k zákazníkovi zaměstnavatele) po skončení dočasné pracovní neschopnosti uznán nezpůsobilým k výkonu práce řidič. Zaměstnavatel se rozhodl v pracovním poměru nepokračovat a využil skutečnosti, že doba trvání pracovního poměru uplyne v době dočasné pracovní neschopnosti.

Kromě samotné skutečnosti, že právní úprava neposkytuje zaměstnanci ochranu před rozvázáním pracovního poměru ze strany zaměstnavatele před uplynutím sjednané doby v době, kdy je zaměstnanec uznán dočasně práce neschopným, nezakládá ani právo zaměstnance na odstupné. Naproti tomu, pokud by Petr Král vykonával práci v pracovním poměru sjednaném na dobu neurčitou a pozbyl v důsledku pracovního úrazu zdravotní způsobilosti k výkonu dosavadní práce, byl by naplněn výpovědní důvod dle § 52 písm. d) ZPr. V případě rozvázání pracovního poměru dohodou nebo výpovědí ze strany zaměstnavatele (dle judikatury Nejvyššího soudu rovněž výpovědí ze strany zaměstnance), by zaměstnanci náleželo podle § 67 odst. 2 ZPr odstupné v minimální výši dvanásobku průměrného měsíčního výdělku.⁶⁰

1.3 Nerovné zacházení se zaměstnanci v pracovním poměru na dobu určitou

Zaměstnanci v pracovním poměru na dobu určitou se u zaměstnavatele mohou setkávat s méně příznivým zacházením ve srovnání se zaměstnanci v pracovním poměru na dobu neurčitou z důvodu omezené doby trvání pracovního poměru. V praxi nejsou zaměstnanci v pracovním poměru na dobu určitou ze strany zaměstnavatele považováni za stálé zaměstnance, což může vest

⁶⁰ V době zpracování konečné verze této publikace byl v legislativním procesu návrh novely ZPr, kterým má dojít ke změně odstupného poskytovaného z uvedeného důvodu na jednorázovou náhradu poskytovanou zaměstnanci při skončení pracovního poměru upravenou v rámci náhrady újmy způsobené pracovním úrazem či nemocí z povolání.